



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 8/05-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. januára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Mateja Ovada, bytom P. B., ktorou namieta porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 153/2004 z 30. novembra 2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mateja Ovada o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. decembra 2004 doručená sťažnosť Mateja Ovada, bytom P. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 153/2004 z 30. novembra 2004.

Zo sťažnosti a obsahu spisu vyplýva, že sťažovateľ 2. júna 2004 podal dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) z 21. júla 1978 sp. zn. 11 Co 347/78. Nadväzne na to bol sťažovateľ uznesením Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 546/1976 z 27. júla 2004 s poukazom na ustanovenie § 43 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) vyzvaný, aby svoje neúplné podanie z 2. júna 2004 v stanovenej lehote doplnil, a zároveň ho okresný súd poučil ako treba doplnenie vykonať. Sťažovateľ bol označeným uznesením taktiež vyzvaný, aby si podľa § 241 ods. 1 OSP zabezpečil zastúpenie advokátom a predložil súdu splnomocnenie na zastupovanie v dovolacom konaní.

Listom zo 17. augusta 2004 oznámil sťažovateľ okresnému súdu, že dovolanie doplní dodatočne, keď bude „... *mať v rukách rozhodnutia pracovného lekárstva...*“, na ktoré čaká do októbra 2004. Požadované splnomocnenie na zastupovanie v dovolacom konaní sťažovateľ nepredložil a až listom z 1. decembra 2004 označeným ako „*Žiadosť o bezplatnú obhajobu k súdnemu sporu zn. 10 C 546 1976 – 1*“, adresovaným okresnému súdu požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v dovolacom konaní.

Najvyšší súd napadnutým uznesením o dovolaní sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 21. júla 1978 sp. zn. 11 Co 347/78 rozhodol tak, že dovolacie konanie zastavil. V odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal najvyšší súd najmä na to, že „... *ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 OSP) predovšetkým skúmal v súlade s ust. § 103 OSP, či sú splnené podmienky, za ktorých môže o podanom dovolaní konať. Dospel k záveru, že podmienky dovolacieho konania v danej veci splnené nie sú.*

Z ust. § 103 OSP vyplýva, že kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví (§ 104 ods. 2 OSP).

V zmysle ust. § 241 ods. 1, veta druhá OSP musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

Citované ustanovenie je kogentnej povahy, ktoré nepripúšťa výnimky. To znamená, že ak podmienka povinného zastúpenia dovolateľa kvalifikovaným zástupcom nie je splnená a tento nedostatok nie je odstránený ani dodatočne na výzvu súdu, nemožno o dovolaní konať.

V danej veci dovolateľ podal dovolanie sám a nemá právnické vzdelanie. Preto bol uznesením súdu prvého stupňa z 27. júla 2004 vyzvaný na odstránenie väd dovolania, aj na splnenie podmienky povinného zastúpenia v dovolacom konaní kvalifikovaným zástupcom v lehote 15 dní od doručenia uznesenia pod následkom zastavenia dovolacieho konania.

Dovolateľ listom zo 17. 8. 2004 oznámil, že v zmysle uznesenia svoje dovolanie doplní po rozhodnutí pracovného lekárstva o chorobe z povolania do októbra 2004, bez ktorého nemôže svoje ochorenie preukázať, avšak plnomocenstvo udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní súdu nepredložil.

Napriek tomu, že dovolateľ takéhoto zástupcu potrebuje a že ide o zákonnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nesplnenie bráni prejednaniu jeho dovolania, nepoveril v súdom určenej lehote svojím zastupovaním žiadneho kvalifikovaného zástupcu na zastupovanie v dovolacom konaní v zmysle § 241 ods. 1 OSP. Keďže dovolateľ napriek poučeniu súdu o možných následkoch neodstránil nedostatok zákonnej podmienky dovolacieho konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolacie konanie podľa § 104 ods. 2 OSP v spojení s § 243c OSP zastavil“.

Sťažovateľ nesúhlasí s označeným rozhodnutím najvyššieho súdu a argumentuje tým, že požadované doklady nemohol okresnému súdu predložiť do konca októbra 2004, pretože mu boli doručené až 18. novembra 2004. Poukazuje tiež na to, že okresný súd „... neodpovedal, či mi vyhovuje v mojej žiadosti o neplateného advokáta, ale jednoducho to všetko Najvyšší súd zastavuje“.

Vzhľadom na to sa sťažovateľ nestotožňuje s napadnutým uznesením najvyššieho súdu a domáha sa spravodlivého konania a rozhodnutia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je osobitným právnym prostriedkom nápravy, na základe ktorého poskytuje ústavný súd ochranu fyzickým osobám alebo právnickým osobám pred neoprávnenými zásahmi majúcimi podobu právoplatného rozhodnutia, opatrenia, či charakter iného zásahu (napr. aj procesného postupu orgánu verejnej moci) do základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje všeobecný súd a sťažovateľ ju nedosiahol ani po vyčerpaní účinných a dostupných právnych prostriedkov nápravy, na uplatnenie ktorých ho oprávňoval osobitný zákon.

Nevyhnutnou podmienkou konania ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je vznesenie relevantných námietok zo strany sťažovateľa spočívajúcich v uvedení skutočností svedčiacich o porušení jeho základných práv alebo slobôd rozhodnutím súdu (III. ÚS 211/04).

Sťažovateľ namietal, že najvyšší súd tým, že zastavil konanie o jeho dovolaní proti rozhodnutiu krajského súdu z 21. júla 1978 sp. zn. 11 Co 347/78 z dôvodu nedostatku podmienky jeho povinného právneho zastúpenia ako dovolateľa v dovolacom konaní podľa ustanovenia § 241 ods. 1 druhej vety OSP, porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd už vo svojej konštantnej judikatúre vyslovil názor, že otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi môže byť predmetom hodnotenia a kritiky zo strany ústavného súdu len výnimočne, a to v prípade, ak by všeobecným súdom vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a zároveň by mali za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 24/04, III. ÚS 269/04).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 1 druhej vety OSP dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

Zákon tak vyžaduje povinné zastúpenie dovolateľa, ktoré má význam pre formovanie dovolania (pri zákonom ustanovených dovolacích dôvodoch), ale aj z hľadiska kvalifikovaného zastúpenia dovolateľa pred najvyšším súdom.

Z judikatúry všeobecných súdov (napr. R 43/1993, R 56/1996) vyplýva, že nedostatok právneho zastúpenia má za následok, že dovolací súd konanie zastaví podľa § 104 ods. 3 OSP.

Takýto postup bol zo strany sťažovateľa predvídateľný (aj so zreteľom na to, že sťažovateľ bol výslovne upozornený na možné následky nedoplnenia svojho podania)

a najvyšší súd v uznesení sp. zn. 3 Cdo 153/2004 z 30. novembra 2004 tento postup aj náležite vysvetlil. Právny názor najvyššieho súdu vyslovený v tomto rozhodnutí nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny.

Sťažovateľ nesplnil zákonnú podmienku na prístup k dovolaciemu konaniu. Najvyšší súd pri posudzovaní jeho návrhu vychádzal z platného zákonného textu a tento aplikoval v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy. Podľa tohto ústavného textu domáhať sa základných práv uvedených v čl. 35, čl. 36, čl. 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Občiansky súdny poriadok ustanovením prísnejších podmienok na zastupovanie v dovolacom konaní zdôrazňuje potrebu kvality dovolania ako ďalšieho stupňa v občianskoprávnom konaní. Nesplnenie podmienok na dovolanie vrátane predpísaného právneho zastúpenia je prekážkou, ktorá bráni dovolaciemu súdu v konaní. Až po splnení všetkých formálnych náležitostí požadovaných zákonom (Občiansky súdny poriadok) môže najvyšší súd vo veci konať a rozhodnúť a sťažovateľ sa môže dovolávať súdnej ochrany svojich práv.

Ústavný súd poznamenáva, že žiadosť sťažovateľa o ustanovenie zástupcu z radov advokátov na jeho zastupovanie v dovolacom konaní bola doručená okresnému súdu až 1. decembra 2004, teda po tom, ako najvyšší súd už vo veci rozhodol (30. novembra 2004). Sťažovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktorými by odôvodňoval prečo o ustanovenie zástupcu v dovolacom konaní nepožiadal v lehote stanovenej v uznesení okresného súdu sp. zn. 10 C 546/1976 z 27. júla 2004 ani napriek tomu, že bol na možnosť zastavenia dovolacieho konania upozornený. K argumentácii sťažovateľa, že požadované doklady nemohol okresnému súdu predložiť do konca októbra 2004, keďže mu boli doručené až 18. novembra 2004, ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ mal možnosť požiadať o predĺženie lehoty na splnenie tejto povinnosti, a to najmä s poukazom na to, že sám v liste doručenom okresnému súdu 18. augusta 2004 avizoval, že bude čakať na doručenie týchto dokladov do uvedeného termínu.

Keďže najvyšší súd pre formálne prekážky nemohol rozhodovať v dovolacom konaní, nemohol ani uznesením sp. zn. 3 Cdo 153/2004 z 30. novembra 2004 porušiť označené právo sťažovateľa.

Ústavný súd preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. januára 2005